

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **V. G.**, zast. JUDr. Lenkou Pavlovou, advokátkou, se sídlem Praha 5 – Zbraslav, Žitavského 496, Palác Patium, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní příhrádka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 7. 2005, č. j. 7 Az 2/2005 – 36,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 7. 2005, č. j. 7 Az 2/2005 – 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 1. 2005, č. j. OAM-2745/VL-10-BE01-2R-2000, nebyl žalobkyni udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění účinném do 12. 10. 2005 (dále jen „zákon o azylu“), a dále na žalobkyni nebyla vztažena překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti žalobkyně o udělení azylu byla její ekonomická situace a národnostní důvody v souvislosti s problémy, jež se týkaly ztráty zaměstnání a tíživé finanční situace, ve které se žalobkyně ocitla. Žalovaný shledal, že žalobkyně nespĺňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, ani důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 13 zákona o azylu. Žalovaný nezjistil zvláštního zřetele hodný důvod

pro udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu a neshledal ani existenci překážek vycestování.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně žalobu, v níž namítala, že žalovaný porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu. Žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav a neprovedl všechna šetření nutná ke správnému posouzení věci, neshromáždil poznatky o zemi původu a tvrzení žalobkyně z hlediska jejich věrohodnosti nekonfrontoval s objektivní situací v zemi původu. Konkrétní skutečnosti uvedené žalobkyní při pohovoru odpovídají zprávám o zemi původu, které žalovaný nehodnotil komplexně a použil pouze jejich části vytržené z kontextu. Pokud žalobkyni nebyl udělen azyl, bylo povinností správního orgánu vyvrátit pravdivost jejích tvrzení a prokázat, že žalobkyně nebyla diskriminována, ačkoliv osoby ruské národnosti v Kazachstánu diskriminovány jsou. Správní orgán nevyvrátil, že se žalobkyně opakovaně obrátila o pomoc na příslušné státní orgány. Některé závěry žalovaného označila žalobkyně za nepodložené, např. závěr, že se nejedná o odepření pomoci ze strany státních orgánů, pokud byla žalobkyně evidována na úřadu práce. Žalovaný by měl mít přesně zjištěno, o jaký typ dávky mělo jít, jaké jsou podmínky pro výplatu této dávky a další podmínky spojené s evidencí na úřadu práce. Z rozhodnutí žalovaného dále není zřejmé, na základě jakých úvah rozhodoval o humanitárním azylu. Žalobkyně se svou rodinou žije v České republice již od roku 2000 a odůvodnění výroku o neudělení humanitárního azylu považuje za nedostatečné. Žalobkyně konstatovala, že v zemi jejího původu panují takové poměry, které jí neumožňují vrátit se zpět. Žalobkyně navrhl, aby Městský soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 7. 2005, č. j. 7 Az 2/2005 – 36, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku konstatoval, že žalobkyně byla v azylovém řízení řádně a konkrétně vyslechnuta při pohovoru, přičemž z odůvodnění napadeného rozhodnutí je patrné, že žalovaný vycházel důsledně ze skutečností, které žalobkyně ve svém azylovém příběhu uvedla, tyto skutečnosti pak posoudil na podkladě dostupných a objektivních zpráv o zemi původu, a vyvodil z nich přílehlavé právní závěry. Městský soud v Praze se s tímto hodnocením ztotožnil. Konstatoval, že ve správním spisu jsou obsaženy obsáhlé informace o zemi původu žalobkyně a z obecné žalobní námitky, že žalovaný nekonfrontoval její tvrzení se zprávami o zemi původu, není zřejmé, co by měl žalovaný konfrontovat a s čím konkrétně žalobkyně v hodnocení žalovaného nesouhlasí. Městský soud v Praze zdůraznil, že žadatel o udělení azylu sám musí uvést všechny důvody, které jej k opuštění vlasti vedly, a správní orgán nemůže ověřovat informace uvedené žadatelem u státních orgánů země původu žadatele, neboť takový postup by byl v přímém rozporu se smyslem institutu azylu. Bylo proto na žalobkyni, aby svá tvrzení doložila konkrétními podklady, což však neučinila. Žalobkyně neuvedla, která konkrétní část zpráv o zemi jejího původu byla podle jejího názoru vytržena ze souvislosti a s čím konkrétně nesouhlasí. Odůvodnění napadeného rozhodnutí odpovídá ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu a žalovaný podle Městského soudu v Praze neporušil základní zásady správního řízení. Žalovaný posoudil všechny důvody, které žalobkyně v azylovém řízení uváděla, přičemž dospěl k závěru, že se v případě žalobkyně nejednalo o diskriminaci podle zákona o azylu. Městský soud v Praze se ztotožnil se závěrem žalovaného, že žalobkyně nevyužila možnosti podat stížnost na nečinnost správních orgánů, a konstatoval, že se žalovaný v odůvodnění konkrétně vypořádal se skutečností, proč v případě žalobkyně její evidence na úřadu práce není diskriminací

podle zákona o azylu, přičemž zjišťování dalších souvislostí podle návrhu žalobkyně považoval soud za nadbytečné. K otázce neudělení humanitárního azylu Městský soud v Praze poukázal na omezenost přezkumu správního uvážení a uvedl, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný při posuzování žádosti žalobkyně z tohoto důvodu posoudil sdělení žalobkyně a informační zdroje, vymezil, co považuje za případ zvláštního zřetele hodný, a v rámci správního uvážení věc rozhodl. Městský soud v Praze se ztotožnil se závěrem žalovaného o neexistenci překážky vycestování a doplnil, že žalobkyně neuvedla žádnou konkrétní skutečnost, která by úvahu o její existenci mohla zakládat. S ohledem na tyto skutečnosti Městský soud v Praze žalobu v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost z důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle ustanovení § 107 s. ř. s. Stěžovatelka namítala, že Městský soud v Praze nesprávně posoudil, zda byla splněna ustanovení § 12 a § 91 zákona o azylu. Stěžovatelka byla podle svého vyjádření v Kazachstánu dlouhodobě diskriminována pro svou ruskou národnost. Manžel stěžovatelky byl zabit v roce 1988 za nejasných okolností, stěžovatelka měla problémy se zaměstnáním, s výplatou sociálních dávek, nemohla jezdit hromadnou dopravou a její děti měly problémy ve škole. Stěžovatelka byla rovněž okradena při přepadení a byl jí způsoben úraz hlavy. Když stěžovatelka dostala výpověď a na její místo byl přijat muž kazašské národnosti, stěžovala si na postup zaměstnavatele na milici i u Nejvyššího soudu Kazachstánu, ale neuspěla. Stěžovatelka s poukazem na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků konstatovala, že tvrzení žadatele o azyl je třeba posuzovat v kontextu s prostředím v zemi původu, že opodstatněnost obav je otázkou subjektivního posouzení žadatelem a že obava z pronásledování může být postavena na kumulativním základě. Žalovaný se podle stěžovatelky nezabýval subjektivním prvkem definice uprchlíka. Stěžovatelka dále namítala vady při zjišťování skutkové podstaty žalovaným a nedostatečná skutková zjištění. Nesouhlasila s hodnocením žalovaného, že informace, ze kterých vycházel, popírají odůvodněnost jejích obav z národnostně motivované diskriminace. Vyjádřila pochybnost o objektivitě a spolehlivosti zpráv o zemi původu, když není zřejmé, jakým způsobem Ministerstvo zahraničních věcí dospělo k závěrům obsaženým v těchto zprávách. Stěžovatelka zdůraznila existenci korupce v justici, která způsobuje, že nelze očekávat účinnou pomoc, a poukázala na vládní politiku, jež upřednostňuje Kazachy. Stěžovatelka dále uvedla, že jí nemůže být vytýkáno, že nepředložila důkazy, když přesné a úplné zjištění skutkového stavu věci je povinností správního orgánu. Pochybení Městského soudu v Praze spatřuje stěžovatelka v tom, že se nezabýval některými žalobními námitkami. Stěžovatelka v žalobě uvedla, že žalovaný nezjistil úplně a přesně skutečný stav věci, nesprávně posoudil její žádost o azyl, neshromáždil dostatečné informace o zemi původu (národnostní a sociální problémy), nekonfrontoval výpověď stěžovatelky se zprávami o zemi původu a dostatečně neposoudil, zda skutečnosti uvedené stěžovatelkou mohly zakládat obavy z pronásledování z hlediska objektivního a subjektivního, Městský soud v Praze se však spokojil se závěry žalovaného a tyto námitky odmítl. Soud se podle stěžovatelky dále nevypořádal s námitkou nedostatečných skutkových zjištění a s námitkou nerovného postavení Rusů vůči privilegovaným Kazachům. Žalovaný podle stěžovatelky užil pouze část informací uvedených ve zprávách o zemi původu, obsah zpráv je částečně v kolizi, kazašská vláda neprosazuje ustanovení kazašské ústavy o rovnosti a zákazu diskriminace a k diskriminaci v Kazachstánu dochází, Městský soud v Praze se však i v těchto otázkách spokojil

s nedostatečnými zjištěními žalovaného. Stěžovatelka navrhla, aby byl napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek Městského soudu v Praze, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatelky. Žalovaný odmítl opodstatněnost kasačních námitek a navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu E. č. x ze dne 13. 11. 2000 uvedla, že Kazachstán opustila z ekonomických důvodů. O azyl žádá, protože nemohla sehnat zaměstnání a její děti se neměly kde učit, neboť kazašské obyvatelstvo vytlačuje osoby ruské národnosti. Ruských škol je v Kazachstánu málo a jsou drahé, proto musel její syn vysokou školu předčasně ukončit. Při pohovoru k žádosti o udělení azylu, konaném dne 4. 11. 2004, stěžovatelka konstatovala, že je ruské národnosti, ale narodila se v Kazachstánu, hovoří rusky a špatně kazašsky, stejně tak její děti. Stěžovatelka se kazašsky neučila, protože jí to nešlo a do roku 1996 byla oficiálním jazykem ruština. K důvodům své žádosti doplnila, že jí v roce 1988 zabili manžela. Sousedi jí řekli, že manžela při cestě z práce srazilo velké auto a znova jej přejelo. V autě seděli dva asi šestnáctiletí chlapci, které nikdo nepotrestal, protože to během tří let nikdo nevyšetřil. Po smrti živitele rodiny měla stěžovatelka dostávat podporu, bylo jí však přiznáno jen velmi málo peněz, takže její děti někdy hladověly. Stěžovatelka se začala cítit bezbrannou, ze všech

stran vnímala tlak. Když bylo jejímu synovi 15 let, jeho spolužáci jej silně zbili, nemohl chodit normálně do školy, protože o něm všude říkali, že je to „ruská svině“ a ať odejde k sobě. Stěžovatelka se obrátila na milici, ale šlo o děti velmi bohatých lidí, takže je nikdo nepotrestal. Ačkoliv byl na milici zaslán zápis o veškerých poraněních a u napadení bylo mnoho svědků, vyšetřování bylo zastaveno pro nedostatek důkazů. Stěžovatelka si na postup milice stěžovala u kazašského soudu a obdržela rozhodnutí, že záležitost bude prošetřena během pěti let (oficiální lhůta) a že má dodat další důkazy. Důvodem napadení byla podle stěžovatelky jeho ruská národnost, oficiálně samozřejmě nikoliv, ale tehdy byla taková doba, kdy Rusy vyháněli. Stěžovatelka se bála být doma, neustále někdo zvonil u dveří, jednou jí vylomili dveře. Po smrti manžela stěžovatelky začali přicházet jeho údajní věřitelé, stěžovatelka však o žádných dluzích nevěděla. Když bylo její dceři 10 let, pošval na ni při návratu ze školy nějaký muž psa, který ji pokousal. Stěžovatelka se obrátila na příslušné orgány, ale nikdo nic nevyšetřil. Stěžovatelka byla cestou do práce přepadena a okradena, po úderu do hlavy byla v bezvědomí, avšak státní orgány nic nevyšetřily. Na radu přítelkyně prodala stěžovatelka byt za polovinu jeho hodnoty a přijela do České republiky. Z Kazachstánu stěžovatelka odešla, protože tam nebylo možno nadále žít, vyháněli ruské obyvatele, vyhodili ji z práce, protože nemluvila kazašským jazykem, a přijali místo ní Kazacha. Stěžovatelka poté upřesnila, že ze zaměstnání odešla, aniž podala či dostala výpověď. Jednalo se o soukromou firmu, takže se nevedla žádná dokumentace, firma zůstala stěžovatelce hodně dlužna. Na tento postup zaměstnavatele si stěžovatelka stěžovala na milici v A.-A. – A., ale tam jí řekli, že má pracovat ve firmách, kde se vše vede podle zákona. Stěžovatelka poté psala k Nejvyššímu soudu Kazachstánu, ale dostala pouze několik dopisů s informací, že vyšetřování probíhá. Několikrát se zapsala k osobnímu jednání s prezidentem Nejvyššího soudu, ale on neměl čas. Příslušné dokumenty si stěžovatelka s sebou do České republiky nevezala. Stěžovatelka neměla čím platit za byt a nemohla najít jinou práci. Stěžovatelka kvůli dluhu na poplatcích vůči bytové správě dostala 10 dní na uvolnění svého vlastního bytu, chodili k ní strašní lidé a říkali, že ji z toho bytu vyhodí. Stěžovatelka se snažila hledat práci, ale ve 35 letech byla považována za starého člověka. Byla registrována na úřadu práce, ale tam se podle ní na práci musí čekat roky. Asi třikrát nebo čtyřikrát byla jako uchazečka o práci odmítnuta, protože nebyla Kazaška a neznala kazašský jazyk. Šlo o soukromé firmy, restaurace, kde stěžovatelka žádala o práci kuchařky. Stěžovatelka si poté našla práci v nemocnici jako sanitářka, byla tam velmi malá mzda a při snižování počtu zaměstnanců byla stěžovatelka propuštěna. V jiném místě v Kazachstánu stěžovatelka práci nehledala, protože na to neměla prostředky a všichni jezdili hledat práci v Alma-Atě, když jinde práce nebyla. Stěžovatelka se domnívá, že práci nenašla, protože je Ruska. Děti stěžovatelky se neměly kde učit, ve škole se platilo téměř za každou hodinu a děti se musely učit v kazaštině. Děti nechodily do soukromé školy, i ve státních školách, kde je velmi slabá výuka, se muselo za určité předměty platit. Většinu ruských škol zavřeli, zůstaly pouze ty soukromé, kde se musí platit, na což stěžovatelka neměla. Na státní vysoké školy se podle ní dostanou pouze děti elity. Odlišný přístup k ruským dětem spočíval v tom, že jim nekontrolovali úkoly, nevěnovali jim pozornost. Dcera stěžovatelky proto ztrácela o školu zájem. Na postup školy si stěžovatelka nestěžovala, protože to nemělo smysl. Učitelka nemohla stěžovatelce pomoci, protože by ji ředitel školy vyhodil, ovšem žádné nařízení v tomto smyslu neexistovalo. Syna stěžovatelky přijali na Kazašskou obchodní univerzitu v Alma-Atě, ale po dvou semestrech skončil, protože neměli peníze na další financování studia. Útlak ruského obyvatelstva se dále projevoval nemožností jezdit hromadnou dopravou, z dopravního prostředku je vyhazovali a říkali: „ruské svině, jeďte si domů“. Nešlo o oficiální nařízení, ale o chování obyvatelstva. Bylo nebezpečné chodit po ulicích. Rusové jsou od Kazachů snadno rozeznatelní, Kazaši jsou tmaví a mají šikmé oči. Syn stěžovatelky dostal povolávací rozkaz, měl nastoupit do místa (S. region), kde byly jaderné výbuchy a kde

se špatně chovají k Rusům. Synové příbuzných stěžovatelky se odtud vraceli jako invalidé, paralyzovaní, upoutaní na lůžko v důsledku šikany mezi vojáky, které nikdo nevěnoval pozornost, ačkoliv na to matky upozorňovaly. Stěžovatelka uvedla, že vstupem do azylového řízení chce řešit svou ekonomickou situaci a žít nadále v klidu v České republice a že se obává návratu do situace, ze které odjela. Její příbuzní v Kazachstánu, především Rusové, se kterými je v písemném kontaktu, žijí velmi špatně, proto se stěžovatelka nechce vrátit. Svou situaci stěžovatelka neřešila přestěhováním do jiné části Kazachstánu, konstatovala však, že její sestry odjely do Ruska, kde nemají lepší život a žijí velmi špatně. Stěžovatelka uvedla, že neměla problémy se státními orgány v Kazachstánu. Útlak ruského obyvatelstva ze strany Kazachů stěžovatelka dále pocítovala v špatné péči v nemocnici a v neposkytování bezplatné lékařské péče, kterou ostatní registrovaní na Úřadu práce dostávali. Oficiální nařízení v tomto směru neexistuje, ale k bylo vidět, že se k Rusům chovají jinak. Stěžovatelka nežádala žádné změny nebo doplnění protokolu o provedeném pohovoru.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud především uvádí, že nesouhlasí se závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí správního orgánu a v rozsudku Městského soudu v Praze. Je nespornou povinností žalovaného získat maximum možných informací, které se vztahují ke stěžovatelově situaci, a na základě shromážděných podkladů rozhodnout, zda účastníku řízení bude azyl udělen či nikoliv. Při posuzování individuálních případů je přitom třeba vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv. Je-li zřejmé, že daný stát má funkční mechanismus ochrany lidských práv, tak na žadatele přechází důkazní břemeno při dokazování toho, zda byl pronásledován z důvodů uvedených v ust. § 12 zákona o azylu. Obdobně zdejší soud judikoval i ve svém rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89, když konstatoval, že „v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi“. Za této situace je nutné zohlednit charakter země původu žadatele o azyl, způsob výkonu státní moci v ní, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mají vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Je-li např. o zemi původu žadatele známo, že stav dodržování lidských práv je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení, národnostnímu útisku, atd., pak tyto skutečnosti musí správní orgán zohlednit v situaci důkazní nouze, a to ve prospěch žadatele o azyl. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován. Obdobně v rozsudku NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, bylo vysloveno, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.

V posuzované věci stěžovatelka již v žalobě namítala, že situaci v zemi jejího původu zkoumal žalovaný ze zpráv o této zemi, avšak použil pouze z kontextu vytrženou část těchto zpráv, a tyto zprávy nehodnotil komplexně. Dovolávala se toho, že jí uváděné skutečnosti odpovídají zprávám o zemi původu. Městský soud v Praze v odůvodnění napadeného rozsudku k této námitce uvedl, že tento žalobní bod je pouze obecný a že žalobkyně konkrétně neuvedla, která část byla vytržena z kontextu... atd. Uvedenou námitku uplatnila stěžovatelka i v kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud této námitce stěžovatelky přisvědčil a považuje ji za stěžejní. Především je třeba se zřetelem k výše uvedenému (důkazní břemeno) konstatovat, že situace v zemi původu žadatele o azyl by měla být zjišťována objektivně. Nelze tedy postupovat, tak, že ze zpráv, které jsou k dispozici, se budou brát v úvahu pouze ty skutečnosti a ta zjištění, která nasvědčují závěru o neudělení azylu, tak jak tomu bylo v posuzované věci. Nejvyšší správní soud na tomto místě nebude citovat část zpráv použitých žalovaným, ale dále bude vycházet z těchto zpráv jako žalovaný s tím ovšem, že zjištění učiněná Nejvyšším správním soudem z těchto zpráv neodpovídají závěrům žalovaného, tak jak je učinil v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Ze zprávy Ministerstva zahraniční USA ze dne 25. 2. 2004 o dodržování lidských práv v Kazachstánu za rok 2003, mj. vyplývá, že výsledky vlády v oblasti dodržování lidských práv zůstaly špatné a vláda se nadále dopouštěla četných porušení lidských práv. Vláda výrazně omezovala právo občanů změnit svoji vládu a demokratické instituce zůstaly slabé. V některých případech příslušníci bezpečnostních sil, včetně policistů mučili, bili a jinak špatně zacházeli se zadrženými osobami. Někteří příslušníci byli za tato porušování lidských práv potrestáni, což zahrnovalo také první odsuzující rozsudky podle novely trestního zákoníku, která se týká mučení a která byla přijata v roce 2002. Podmínky ve věznicích zůstaly drsné, avšak vláda se aktivně snažila podmínky ve věznicích a zacházení s vězni zlepšit. Vláda se nadále dopouštěla svévolného zatýkání a věznění a selektivně stíhala politické protivníky a příliš dlouhé trvání vazby bylo také problémem. Novelizace několika zákonů upravujících pravomoc státních zástupců ještě více narušovala nezávislost soudnictví. Vláda porušovala právo občanů na soukromí a nová legislativa poskytuje státním zástupcům široké pravomoci pro sledování osob.

Vláda nadále omezovala svobodu tisku, docházelo k případům, kdy vláda šikanovala nezávislé sdělovací prostředky. Došlo také k tomu, že byli odsouzeni dva přední nezávislí novináři. V důsledku toho některé sdělovací prostředky neprovozovaly svoji činnost a mnoho novinářů uplatňovala autocenzuru. Vláda omezovala svobodu shromažďování a spolčování a omezovala demokratické vyjadřování tím, že zavedla omezení týkající se registrace politických stran. Situace týkající se svobody vyznání se v průběhu tohoto roku zlepšila. Oficiální představitelé na centrální a regionální úrovni se snažili napravit incidenty, v nichž místní úřady šikanovaly netradiční náboženské skupiny nebo jejich členy. V důsledku toho výskyt takovýchto incidentů v průběhu tohoto roku významně poklesl. Někteří pozorovatelé zabývající se lidskými právy uvedli, že vláda sledovala jejich činnost. Násilí proti ženám, včetně domácího násilí, představovalo vážný problém. Diskriminace žen, osob s postižením a etnických menšin také nadále zůstávala problémem. Vláda diskriminovala ostatní ve prospěch etnických Kazachů.

Z oddílu 5 této zprávy (národnostní, rasové a etnické menšiny) dále vyplývá, že podle vlády je mezi obyvatelstvem přibližně 56 % Kazachů a 32 % etnických Slovanů (Rusů, Ukrajinců, Bělorusů a dalších), přičemž mezi obyvateli jsou také příslušníci mnoha dalších etnických skupin, včetně Uzbeků, Němců, Tatarů, Ujgurů, Korejců, Azerů, Turků a dalších. V zemi žije přibližně 220 000 Ujgurů, kteří tvoří největší ujgurskou diasporu mimo území Číny. Vláda nadále jednala diskriminačně a etnické Kazachy zvýhodňovala při obsazování vedoucích funkcí ve státní správě, kde etničtí Kazaši převažují. Prezident Nazarbajev veřejně zdůraznil, že je vítána účast všech národností; nicméně mnohé osoby, které nemají kazašskou etnickou příslušnost, zůstávají znepokojeny tím, co považují za narůstající zvýhodňování etnických Kazachů. Vláda nadále pokračovala v trendu směřujícím k používání kazaštiny pro oficiální záležitosti. Vláda podporovala, aby byly děti

více vzdělávány v kazašském jazyce, avšak vynaložila jen malou snahu, aby zajistila vzdělávání v kazašském jazyce pro dospělé. Jazykový zákon měl posílit používání kazaštiny, aniž by porušoval právo občanů používat jiné jazyky, avšak příslušná opatření nebyla dostatečně financována tak, aby bylo v kazaštině všeobecně dostupné veškeré vzdělávání.

Z informace MZV č. j. 107730/2003-LP, ze dne 3. 3. 2003 vyplývá mj. i to, že „schválně“ etnicky motivované útoky na osoby ruské národnosti na úradech místní správy a samosprávy jsou možné a pravděpodobné. Nepříliš šťastně prováděná politika národní emancipace kazašského národa a kultury v polovině 90. let byla a je často chápána velmi primitivně. Kazachizace státní správy je krutou realitou, vezmeme-li v úvahu národností zastoupení představitelů ruské národnosti ve státní správě, vůbec neodpovídá procentnímu zastoupení v počtu obyvatel. Podle nepotvrzených statistických údajů tvoří Rusové asi 35 % obyvatel Kazachstánu, v 15-ti členné vládě Kazachstánu jsou dva Rusové (z toho jeden více-premiér) a jeden Korejec, v aparátu prezidenta, který vlastně de facto řídí zemi, jsou na všech významnějších místech jen příslušné kazašské národnosti. Často bývá národnost (rozuměj kazašská) hlavní kvalifikací. ZÚ ví o případu jedné nemocnice, které byly sníženy státní dotace. Na dotaz proč, jí bylo neoficiálně sděleno, že zaměstnávají příliš mnoho lékařů nekazašské národnosti. Příčina tohoto stavu je jednak národnostní, jednak i rodová a rodinná (rodina je zde chápána v poněkud širším smyslu než u nás) propojenost, která vede k tomu, že se vysocí kazasští úředníci obklopují uskupeními jim příbuzensky spřízněných lidí, jednak se v rámci rodiny zavděčí (podle hesla – dnes pomůžu já tobě, zítra ty mně), a pak se na tyto lidi mohou více spolehnout.

Negativní vlivy této politiky se dnes již výrazně projevují zejména v ekonomice země, chybí kvalifikovaní dělníci, odborní pracovníci středních řídicích složek. Tento stav je způsoben obrovskou emigrací slovanských etnických menšin (Rusů, Ukrajinců), ale i Němců a Židů. Na základě tohoto je obecná demografická situace naprosto zdrcující. Od roku 1991 se vystěhovalo z Kazachstánu více jak tři miliony obyvatel (zejména v letech 1991 – 1996). Za celou existenci Kazachstánu nebyl zaznamenán přírůstek obyvatelstva (v úvahu je nutno vzít i velmi špatnou zdravotní péči). Situaci ještě komplikují „nájezdy gastarbajtrů“ z ještě chudších středoasijských postsovětských republik. Vláda se snaží tuto neutěšenou situaci řešit přistěhováváním do Kazachstánu kazašských menšin žijícím za hranicemi Kazachstánu.

Stav práce policie na nižší úrovni v Kazachstánu je téměř hrůzný, popisované jevy jsou dost možné (odmítání oznámení osob ruské národnosti o spáchaných trestných činech, nepřijímání jejich oznámení, zastrašování osob ruské národnosti ze strany kazašských policistů), ale je nutno vzít v úvahu, že často nemusí být vůbec národnostního charakteru, že jde obecně o nechuť dělat něco, z čeho neplyne bezprostřední zisk pro zúčastněného policistu (rozuměj úplatek). Je pravdou, že většina policistů je kazašské národnosti. Napadání Rusů Kazachy z důvodu národnosti již dnes není zcela aktuální. Je však pravdou, že v polovině 90. let taková situace byla. Tyto jevy však měly ještě i jiný rozměr. Od očitého svědka ví ZÚ o tom, že v polovině 90. let tlupy zfanatizovaných výrostků z vesnic zastrašovaly a napadaly slovně i fyzicky (na vesnici i ve městech) etnické Kazachy za to, že nemluví kazašsky, ale rusky. Opět se jednalo zejména o jih Kazachstánu a východní pobřeží K.. Domoci se svých práv přímo oficiální cestou je velmi složité, úspěch vede přes klikatou cestu známostí (často rodinných), úplatků, hledání cestiček mimo zákon apod. Úroveň soudnictví, zejména na nižší úrovni, též není moc dobrá, neboť tam se snoubí

společně nedostatek vzdělání (tedy jeho úroveň) s nekompetentností a s korupcí. Kvalita vyšších soudů je podstatně lepší, ale určitě nejsou nezávislé a často viditelně pracují na politickou zakázku, na úrovni těchto soudů (oblastních a vyšších) se projevuje neblahé dědictví tzv. třídního přístupu k soudnictví (kdysi „strana“, dnes „rodinný klan prezidenta“).

Pokud by tedy správní orgán hodnotil skutečnosti uváděné stěžovatelkou na podkladně výše citovaných zjištění vyplývajících z týchž zpráv, které použil, jistě by jeho závěry o neudělení azylu nemohly být tak zcela jednoznačné. Jestliže totiž stěžovatelka po násilné smrti svého manžela v roce 1988 (tuto smrt však nelze zcela jednoznačně odůvodnit národnostními motivy, neboť záležitost nebyla došetřena, ale na druhé straně je nelze ani vyloučit) ztratila zaměstnání, protože nemluvila kazašským jazykem, dále došlo k tomu, že jejího patnáctiletého syna zbili proto, že je „ruská svině“, na desetiletou dceru někdo pošval psa, dále přesto, že byt byl její, dostala 10 dní na to, aby ho uvolnila, stěžovatelka byla zbита do bezvědomí a okradena, pokud chodila do práce, musela chodit ráno, byla vyhazována z dopravního prostředku, protože je „ruská svině“, dětem ruské národnosti nebyla poskytována tatáž péče jako dětem Kazachů, pak lze stěží uzavřít, že výše uvedené nelze podřadit pod pronásledování z národnostních důvodů a tím méně dovést, že stěžovatelka tyto situace nemohla takto subjektivně vnímat.

Nejvyšší správní soud nesouhlasí se závěry žalovaného uvedenými v napadeném rozhodnutí (a následně poté se závěry Městského soudu v Praze), o tom, že v jednání směřujícím k osobně žadatelky a k jejím dětem, lze spatřovat aktivity ze strany soukromých osob a nikoliv ze strany státních orgánů. Stěžovatelka totiž v protokolu o pohovoru ze dne 4. 11. 2004 výslovně uvedla, že se na státní orgány obracela. Na státní orgány se obrátila v případě, kdy nějaký muž pošval psa na její dceru, a i když bylo zahájeno vyšetřování, nikdo nic nevyšetřil. Na státní orgán se obrátila, když byla udeřena do hlavy, upadla do bezvědomí a byla okradena, avšak rovněž bez jakéhokoliv výsledku řízení. Stěžovatelka si dále stěžovala na milici v A. – A. na svého zaměstnavatele, který ji vyhodil ze zaměstnání proto, že potřebují „národní personál“, bylo jí však řečeno, aby pracovala s těmi firmami, kde se vše vede podle zákona. Stěžovatelka sepisovala různá oznámení, a to na Nejvyšší soud v Kazachstánu, v odpovědích dostala několik informací, že vyšetřování probíhá. Opakovaně se zapsala k osobnímu jednání s prezidentem Nejvyššího soudu, ale nedostala se k němu.

Se zřetelem k tomu, že z výše uvedených zpráv vyplývá, že vláda v Kazachstánu se dopouštěla četných porušování lidských práv a bylo prokázáno, že etnicky motivované útoky na osoby ruské národnosti na úřadech jsou možné a pravděpodobné, s tím, že kazachizace státní správy je „krutou realitou“, pak nelze při respektování skutečností uváděných stěžovatelkou (když opak nebyl prokázán), dospět k závěru, že stěžovatelka se účinně neobrátila na orgány státní správy a nelze ani dospět k závěru, že státní orgány byly schopny stěžovatelce a jejím dětem poskytnout účinnou ochranu před výše popsány jevy, které nelze podle názoru Nejvyššího správního soudu posoudit jinak, než jako pronásledování z národnostních důvodů a obavy stěžovatelky jako odůvodněný strach s pronásledování z důvodu ruské národnosti v Kazachstánu. Nutno uzavřít, že správní orgán sice shromáždil dostatečné množství zpráv o zemi původu stěžovatelky, ale tyto nehodnotil objektivně a komplexně, když výše uvedená zjištění učiněná z těchto zpráv Nejvyšším správním soudem vůbec nevzal v úvahu. Nebyl-li tedy správním orgánem zjištěn objektivně stav o zemi původu stěžovatelky, pak chyběl základní a výchozí předpoklad pro posouzení skutečností uváděných stěžovatelkou v azylovém řízení. Závěr správního orgánu a následně soudu o tom, že stěžovatelka nesplnila zákonné podmínky ust. § 12 písm. b) zákona o azylu by snad mohl obstát v případě, kdyby země původu

stěžovatelky měla funkční mechanismus ochrany lidských práv, nikoliv však v Kazachstánu, kde naopak k porušování lidských práv a národnostnímu útisku osob ruské národnosti dochází.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. byl v posuzované věci prokázán. Rovněž je třeba souhlasit s tím, což již vyplývá se shora uvedeného, že v dané věci byl prokázán i důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud jde o důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., je úvaha o nesprávném či správném posouzení věci předčasná, neboť je-li skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, v rozporu se spisy, není zde objektivní skutkový podklad, k jehož právnímu hodnocení by mělo dojít.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne Městský soud v Praze i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti. V dalším řízení je Městský soud v Praze vázán názorem vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Se zřetelem k výše uvedenému již bylo nadbytečné, aby se Nejvyšší správní soud zabýval žádostí stěžovatelky o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu